

ցաւ, Կանթողը իրաւունք հօժմարեց աւ-
բիշները ընծել, և այսպէս առաջին ան-
գամ երեւցան բռնակալներ :

Այս բռնակալներն են, որոնք Մով-
սիական գրոց մէջ կ'անուանին որդիք
նախաւթեան, որդիք ստարապոթիքի :
Կըթէ այս խոցեիրը բաժնի գրական
մտաց քննութիւն, նրբութիւն մը կը
տեսնուի հին, զոր մինչեւ ցոյցսոր նը
կատած չեն, և ես կ'ուզեմ ծանուցաւ
նել : Այս խորթ որդիները ժառան-
գեցին իրենց հայր հայրապետութիւնը,
բայց ոչ նոցա բարիքները : Արեւիկե-
որ անոնց հայրը զանոնք կը սիրէր եւ
կը նախապատուէր իւր. կենտոց մէջ,
բայց անոնք կ'արտաքին օրինաւոր
ժառանգներէն, և հօր մահէն զինի
ի բաց կը վարին : Բնականաբար մէջէն
վանուերով և կրկին մանելով, ինչպէս
բռնակալ ապօրինի ճանապարհաւ, նո-
քա իրենք զիրենք լրբած տեսած այս
ընդարձակ աշխարհիս մէջ : Կորստ այ-
լոց չէին պատկաներ և ոչ ալքը իրենց :
Այդ այս ժամանակ աորեւելն ուրիշ
բան չէր, եթէ ոչ կամ տէր ըլլալ իւր
անձին, կամ այլոց ծառայ :

Առոնց տէր լինելու ալժան տլ
չէին համարէր ծառայ ըլլալու : Սո-
նաւանդ որ ծառայելու ալ ամենեւ ին
վարժած չէին : Աւրեմն ինչ կրնային
ընել : Աւրիշ բան մը չունէին եթէ
ոչ հայրապետութիւն ծննդական և զօրաւ-
որ անդամներ : Կախին յղիութեան
մը յիշատակը, զայրազկոտ սիրտ մը
հակառակ ընկերին, զանոնք առաջնոր
դեցին ի թշուառութիւն : Բաղլա-
ծութիւնը զանոնք գող ըրաւ, իրենց
աւաղակութեց յաջողութիւնը թա-
փառականներ և ի վերջոյ հակաւոր :
Անոնք խելոյն ահարկաւ եղան խա-
զաղ հողագործին անպաշտպան հով-
ուին, և իրենց հարստահարութիւն
ներով քարէնցին ուննցմե ինչ որ կու-

մեցան և իրենց բաղկաւորաւ թիւերը և
իրենց քաջ զինուորութեանց գէպը
զանոնց համարաւ տարածեց զրկակա-
լից մէջ, և այս նոր տեսակ կենաց
ճախալը որսորտութեց շատերը անոնց
հետ միանալու : Այսպէս եղան նոցա
զօրաւոր և անուանի մարդիկներ,
ինչպէս կ'ըսէ Ս. Վիգլը :

Առաջին ընկերութեան մէջ աճող
անկարգութիւնը հաւանականաբար ի
վերջոյ պիտի տաներ մարդիկ գէպի
կարգաւորութիւն, և հաւասարութե-
ն ընտանի զանոնք պիտի մոցնէր նահա-
պետական վարչութեան և միապե-
տութեան մէջ :

Այս բաղդախնդիրներէն զօրաւո-
րը և աւելի համարձակը պիտի տէր
ըլլար անոնց վրայ, պիտի շինէր ա-
մուր քաղաք մը և հոստատոէր առա-
ջին տէրութիւնը, բայց աշխարհի բաղդի
կառավարութեան մեծը իւր ձեռքն աւ-
նող էակին համար այս փոխադարձութիւ-
նին տակաւին վազահաստ էր, և ստիպել
պատահար մը պիտի դադարեցնէր այն
քայլը, զոր մարդկային աղքը սկսած
էր ընել գէպի քաղաքակրթութիւն,
վրան զի ապականութիւնը և մոլոր-
ութիւնը եւս անբաժան էին մարդու
ընթացքէն :

Թարգմանեաց Ի Սալ. Կորնթի
առաջ սորիւսագ Ի արեւմտեան Երբեմնիքի :
Այլ լատ. Առաջնորդներն :

Հարեւակութիւն, տես թիւ 81 և

ԻՐԱՆԻՆԻ ԵՒ ՊԱՐՏԻ ՍԵՊԱԿԱՆՈՒԵԱՄ
Ի. Բ.

Ահաւասարութիւն Երաբութեան : Տե-
սար թէ որչափ տեսակ վատարկի
դուռ կայ եղեր, սուտի ով որ իր
դաշտը աւելի լաւ կը մշակէ ու պրտ
զաբեր կ'ընէ, ով որ աւելի աղիւ-
ղործարաններ կը շինէ, ով որ աւելի
սեւ և աւելի խելք կը բանեցնէ օ-

գումար քաղերու համար, ով որ տաւելի
 փութալանն է աշխատութեան մէջ, և
 խոհեմութեան կը բռնեցնէ իր առա-
 ծին առաւածին մէջ, աւելի կը շա-
 հի. այսինքն աւելի հարուստ կ'ըլլայ
 իւր սրովհետեւ մարդիկ տակնքն ալ
 հաւատարմեան, իրաւունք չ'ունին թիչ
 բան աւնեցողէն յափշտակել: Այսինքն
 թէ ծախս կ'ոմ լին մի ամբողջ կե-
 ցած կը գիտենք թէ հոն եղած ձրի-
 նորաներէն ով աւելի խելահիտոր կը
 բռնէ, երբոր պարզեցնին դուրս կը
 քաշեն՝ կը տեսնենք որ մէկը հարիւր
 հաւ սրտացրէ է. միւսը հազիւ թէ
 յիտուն, երբորք մ'ալ աւելի թիչ. ո-
 րովհետեւ անանկ անդ մը կիցեր է
 ուր շատ չլիան եղեր. իսկ չորրորդ մը
 ալ ոչինչ, վասն զի բռնածը կործնու-
 ցեր է: Հիմա տա վերջինս կրնայ բա-
 ինքեան աղաչել մեկանոց որ իրենցի-
 նէն քիչ մը իրեն տան՝ բայց չի կրնար
 պարտաւ որիւ. վասն զի ամենուն որ
 ստացան իրենն է. որով հարիւր որա-
 ցողը իրաւունք ունի տունը աստեղը
 դռնոցք բարեկամներուն առ զգական-
 ներուն ընծայ տալու. ծախելու վայելի-
 լաւ: Թէ որ մէկը իրեն բռնէ. թէ՛ Գոմ
 հարիւր խելահիտ ունի՝ իսկ ամեն մը
 եւ իւրենց յետեւ իրեն իրարմ, որքա-
 ն հաւասար ըլլա՞յ. ինքը կրնայ որաւա-
 խան տալ. թէ՛ ինչ՝ պիտի տանէ. եւ
 ալ իրեն հաւասար լիմ. արեւն իրեն պէս
 ալ իրաւունք ունիմ վարկածս ինչի պակեւ-
 և ըստն իրաւացի է: Իսկ տաւելի բե-
 զի բաւ կը բացատրէ թէ աղքատն ու
 հարուստը ինչպէս կը համեմատին ի-
 րարու հետ. անհաւասար ի հարու-
 տութեան և հաւատարմի բնութեան
 Իրդ ով ունի, կրնայ ունեցածը ծա-
 խել. ընծայ տալ ու փառանքութեան
 թողուլ:

19.

Այսինքն ինչպէս կը գործածուի:

Թէ որ ես ինձի տալան ածք մը չը
 հայթայթեմ. եթէ զիս և եթէ ուրիշ
 ներք վնասելու վնասի մէջ կը դնեմ
 զիս որովհետեւ կատարելու գործելու
 միջոցները չեմ ունենար. ուրիշները
 վնաս զի թէ որ կարգաւորեան մէջ
 ինչոմ. հարկ կ'ըլլայ որ ուրիշն օգնու-
 թեանը զիմմ. ուրեմն անհրաժեշտ
 պարտք մըն է որ իւրաքանչիւր որ ար-
 հեստ մը իրեն ընտրէ. և մտադրաւ
 թեամբ անոր ետեւէն ըլլայ: Վասն
 զի ալ որ ձեռքը արհեստ մը ունի ըս-
 տակ ալ ունի. ինչոմ իսկ հարուստներն
 ալ բան մը պէտք է օտարին. որովհե-
 տեւ Բիւրոյի վեց ինչոմ ալ ինչոմ ինչոմ
 լատ տաւածին, ասկից դուրս դատար-
 կապորտ և անարուեստ մարդէ մը ա-
 ւելի վնասակոր ու պարտաւորի ըսն
 չը կայ:

Ինձի աղքատութեան յանցանք
 մըն է. մտաւանդ թէ յարգելի է ու
 օգնութեան կը գտնէ. իսկ ան որ պը-
 ղերգութեանն է յախտից առաւ կ'ու-
 գայ՝ անիկայ է յանցանք: Ինչոմ որ
 այսօր բաւ մը կ'ուտէ կը խմէ. առանց
 մտածելու թէ վաղը ինչպէս պիտի
 կարենայ փարը կշտայնել՝ այնպիսին
 խելիմ է:

Ինչոմ վատաւի ետեւէ ըլլալն ալ
 չափաւորութեամբ մը պէտք է ըլլայ.
 և ոչ եթէ արգրիմաւոր միջոցներով
 ցած: Զանդաներով. Զափաղանց չը
 փախալի. վասն զի որչափ քան ինչոմ
 ըլլաւ. անչափ յաւելլէ ինչոմ. կ'ըն-
 տաւոր. ինչ որ քու պատշաճապէ-
 տակը կը համար բաւական է՝ զայն
 հայթայթէ. թէ որ աւելի վատաւի
 ալ բն. կրնամ ուրիշներուն ալ օգ-
 տակար ըլլալ. չափաւորացը վնասակար
 է: Հարստութեանը բաւ ծառայ մըն
 է. բայց մէկալ կողմանէ գէշ տէր
 ալ է:

Ղարաւորութեամբ վատաւոր իմ.

հայտնութեամբ պահէ, առաջին խառնուրդը խնայողութիւնն է. կրտսէ առաջը լիցքաւ տուածութիւնը երկու բանէ կը վախճանայ. աշխատութեանէ և խնայողութեանէ. անոր համար ասանք ոչ երբեք իրարու հետ մէկտեղ կրնան կենալ: Արմա կիւղ չափ ստեղծող երկրնայուր, եթէ մետաքսեղէն չեն կրնար հագուել շա փաւոր բան մը հագուէ, ու փառքը կածէ՞ր գոնէ հինգ փարս մը պակաս ծախք քէ: Տարեքդ կ'աւնեօ, պոքիւ ներ կ'աւնեանա, կրնայ սով հանգիպիլ, կրնայ առուտուրիդ մէջ բան մը ձու խորդ երթալ. կարգէ դուրս ծախք մը կը ստիպուի ընել հիւանդութեան կամ մէկու մը քով ժանկըռ համար, բարեկամիդ մէկուն կամ հայրենեացդ օգնելու համար. ան ատեն կ'ըմբռնեն քանի մը դահեկան մէկդի գնելուդ աղէկութիւնը: Իայց զգոյշ եղիր ագահութենէ, ամենագէշ աստ մըն է, որ թէ իրեն և թէ ուրիշն, բուն պէտք եղածը կը զրանայ՝ միայն ստակ շտայրնելու աստիճանով:

Ընտրելի ու քաղաքակիրթ մարդն իր գլխոյն ու բաղկացող զիւր կը գնէ իր յայտը, չէ թէ ուրիշներուն օգնութեանը վրայ. շահուն համեմատ իրեն ծախքը կը կանխաւորէ. գիտէ որ ծովը կը ցամբի թէ որ պակասած ծրայն տեղը ուրիշ չը լեցուի. ոչ ինչ բաներն ալ կը հաշուէ. վասն զի քիչ քիչ մէկմէկու քով գալով մեծ քանակ մը կը ձեւացընեն. չափաւոր կ'ուտէ. կարգաւորեալ կը հագուի. բնականութիւնն ալ վայելու՛ջ բայց առաջն չապրութեան. Գիտէ որ առաջին խնայողութիւնն է. ստակը խաղերով չը փձայնեթ. հապա աւելցածը օգտակար բանի մը կը գործածէ. կամ շահու կը գնէ՝ արկղ խնայողութեան ըստած ընկերութեանց քով, մտադրելով միշտ որ ստակը ան ատեն իւ

ւելի լաւ գործածուած կը սեպուի երբ ողորմութիւն ընելու կամ որդւոյ կրթութեանը համար կը գործածուի. Գոտուծմէ միայն առ կը խընդրէ ըսելով. Հորհէ ինծի անանկ չափաւորութիւն մը, որ հարստութե աստեղէն աւաղքաւորութեանէ առաջ եկած յանցանքներէն ազտաւ ըլլամ:

ԼԳ.

Իրիշ անհամբար ընէլիր սեպականալ իման իրաւանքը մէջ. — Իրիշները անհանգիստ կ'ընեն ու կը խառնվեն ոչ միայն բանութեամբ ու խարդախութեամբ իրենց ստացածածքն յափըռ տակելով, այլ նաեւ արգելք ըլլալով որ չը կարնան ուղածիլն ընել. ուրիշն բանը պահելով ու ծածկելով և կամ ուրիշ կերպով փնտելով, զոր օրինակ ծառ մը կ'ուրելով. դուռ մը կ'ստրելով՝ կ'արտի մը փձայնելով. յորենի արտերը ապականելով, անոնց մէջ որս ընելու համար. և այլն. Իսկ ինչ ըսեմ անոր որ խիղճ չընեն ուրիշն անէն ստակ ու նաեւ սուրիշ բաներ վերցնելով՝ մարդասպանէն աւելի անարգ այնպիսին որ անիկայ գոնէ իր կեանքը վերտանգի մէջ կը գնէ Իայց աստիկայ իր վրայ վատահալութիւն աւնեցողն բանը կը գողնայ: Իմանք մեծ չար մը չեն սեպեր դաշտերէ ու պարտեղներէ պտուղ գողնալը, բայց ձերն է արդեօք առանձնիկ, թէ որ ձեզմէ գողնալու ըլլային: Իւելի անոր համար յանցաւոր էք վասն զի պղտելի աստ մըն է որ զձեզ առ այս կը յորդորէ, որ է սրկորը:

Չէ, պատահեալք, կ'աղաչեմ ու կը յանձնեմ ձեզի. եթէ ինչ իրաւ կըրնայ զօրել, որ ուրիշներուն բանին չեղալէք. ամենէն չնչն բաներէն ալ ըզգուշացէք. ինչուան դրիչ ու գընդաւեղ մը առնել, թէ որ ցոկանաւնե

բը լիզու առնենային կրնային պատժել թէ ինչպէս ամեն իրենց մէջ մեռնողը ներք չիւզ մը վերջընեւէն գողնալ ըս կըսան , և դարձեալ մէկ անգամ մը միայն իբրեւ գող բռնուած ըլլալուն ամօթը պէտք էր որ բաւական ըլլար ամեն փորձութիւն հեռացնելու իրենցմէ :

Իսկ թէ որ կորսուած բան մը գտնուաւ , քուկդ չէ ու պարտաւորեալ ես դարձնելու . թէ որ գուն կորսնցուցած ըլլայիր՝ ինչ կը փափաքէիր , կ'ուզէիր որ քեզի դարձուի . կորսնցընողին ցաւը մէյ մը մտածէ , փաղէ , սրուն ըլլալը փնտռէ ու տուր . և զաւրիկայ մխթարեալ տեսնելուդ փոյ առաւտայիր , և զինքը բարեկամ քեզ ստացիր , ինչգամ մը դաճեկանեմք զլուայ գետնէն ու կ'ուզէի պահել , որ պէս զի եթէ ազատ : մը հանդիպի անոր տամ , փոսն զի գտածս ոչինչ բան մը երեւցաւ ինծի , բայց մայրս հրա մտեց որ երթամ անոր տէրը փնտռուեմ . գտած տեղս դարձայ , տեսնեմ որ սղիկի մը կիցած կուլար ու կը ցաւէր նոյն դաճեկանը կորսնցնելուն վրայ , որ մօրը բոլոր ունեցածն էր և աւելի հայ մը պիտի գնէր :

I. Ե

ԻՄԵՐՈՒՆԵՐ ԵՒ ՊԵՏԵՐ ԸՉԸ ՏԱԹԵԼՆ

Թէ որ մարդս պարտքիան է ինք , զինքը պահպանելու և կատարելագործելու . պէտք է որ ազատութիւն ալ ունենայ իրեն պահպանութեանն և կատարելագործուելուն համար հարկաւոր եղած բաներն ընելու , բայց ազգէ հասկնանք , ազատութիւն ըսե լով ոչ թէ ամեն խեղճերնիս փշածն ընել կ'իմանանք , այլ ինչ որ պէտք է ,

զայն ընել , անոնի որ ոչ որ պիտի կա ընենայ արգելք ըլլալ մեր ունեցած կա ըսողութիւնները իրենց վախճանին ծառայեցընելու զաճնուս պէս . ի՞նչ կը ուրիշին գործողը ան առին միայն կրքնայ արգելք ըլլալ՝ երբոր հաւատա ըսութեան գէմ ելան :

Պատանեկութեան միջոցնիս դեռ չենք ճանչնար թէ մը բանն օգտակար է և մը թլտատակար . ասոր համար ծնողքնիս և վարժապետները մեզի կը հրամայեն՝ թէ սա մի ընիր : Երբ կը մեծնանք՝ կամքերնիս . կիբքերնիս , մեր շահը կամ տգիտութիւնը զմեզ չար գործքեր ընելու կը յորդորեն և ուրիշներուն թլտաւելու . ասոր համար օրէնքներ կան , որ կը հրամայեն մեզի ընելքնիս , որոնք նաեւ կը ոտիպեն զմեզ բռնութեամբ և պատժօք , ապա կայ մեր ազատութիւնը չիփերցընիր , այլ մանաւանդ թէ կ'ապահովընէ :

Ենթադրենք որ ես ամեն ուղածս կարենամ ընել , ուրիշներն ալ նոյնպէս կարենային ընել . իրենց բոտ կամն համայր իմ ազատութեանս արգելք կ'ըլլար . որով միշտ կռուայ և ուղածնիս պաշտպանելու վիճակի մը մէջ պիտի ըլլայինք :

Երբ (Պիտի շարանախօսի .)

ԺԸՄԸՆԵԿԵՐԵԿԵՆՔ

— (Սահմանն իտարիւնամ կառա վարութիւնը հաճեցաւ Երուսաղեմ քաղաքի մահմետական և ոչ — մահմետական բնակչաց կարուածական վճարքը այսու հետեւ իրենց թողուլ և նը մանապէս ազգարարութիւն եղաւ , որ առաջիկայ տարիէն սկսեալ պէլէսին կառած տուրքը եւս պիտի շնորհուի զորս միջեւ ցայսօր բնակիչ կը վճարէին զինուոր տալու փոխարէն : Կայ սերտական այս նոր տնօրէնութիւն յայտ